

Південноукраїнські наукові студії

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

VII Всеукраїнської
науково-практичної конференції
студентів та молодих вчених
(19-21 листопада 2024 року)

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
кафедра філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності
Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України
м. Одеса

Південноукраїнські наукові студії

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**VII Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих
вчених**

(19-21 листопада 2024 року)

УДК: 1+316 (062.552)

Рецензенти:

Володимир ЖАРКИХ, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії, історії та політології, НУ «Одеська політехніка»;

Оксана ІВАНОВА, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін, Міжнародний гуманітарний університет.

Рекомендовано Вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Протокол № 7 від 26.12.2024 р.

Редакційна колегія:

Відповідальний редактор – Оксана ПЕТІНОВА, доктор філософських наук, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса, Україна

Члени редколегії:

Євген БОРІНШТЕЙН, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса), Україна

Зоя АТАМАНЮК, доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», (м. Одеса), Україна

Олена ЛІСЕЄНКО, доктор соціологічних наук, професор, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса), голова Південноукраїнського відділення САУ, Україна

Південноукраїнські наукові студії: Збірник матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. студентів та молодих вчених (м. Одеса, 19-21 листопада 2024 року) / за ред. д. філос. н., проф. Петінової О. Б. – 213 с.

Матеріали конференції представлені в авторській редакції мовою оригіналу

Анна МАРИНИЧЕВА	СУТНІСТЬ ЗАКОНУ ЗАПЕРЕЧЕННЯ.....	138
Аліна МІНЧЕНКО	СУТНІСТЬ ТА РОЛЬ ПРАГМАТИЗМУ В ЖИТТІ СУЧАСНОЇ ЛЮДИНИ.....	140
Олександр ПАСТУХ	ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК СУСПІЛЬСТВА І ПРИРОДИ: АНТРОПОЦЕНТРИЗМ VS ЕКОЦЕНТРИЗМ.....	143
Анна ПОПОВИЧ	ПРОБЛЕМА СПІВВІДНОШЕННЯ ВІРИ ТА РОЗУМУ В ЛЮДСЬКОМУ БУТТІ.....	145
Микола БУХАНЕНКО, Іван КОТЕЛЬНИКОВ,	ГЕОПОЛІТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ.....	148
Марія ОДАРІЙ, Максим ЛАВРЕНТЬЄВ	ІСТОРІЯ СТОМАТОЛОГІЇ ВІД ЕПОХИ ЕНЕОЛІТУ ДО СЬОГОДЕННЯ.....	150
Єгор ДУБІНЄНКО, Анастасія ЄГОРОВА	УКРАЇНСЬКО-РУМУНСЬКІ МІЖДЕРЖАВНІ ВІДНОСИНИ У ДОБУ ДИРЕКТОРІЇ УНР 1918-1920 РОКИ.....	152
Альвіна ПИСАРІВСЬКА	ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ ОДЕСИ.....	154
Кирило СТОЯНОВ, Артем ЯРОШ	МІЖКУЛЬТУРНИЙ ДІАЛОГ УКРАЇНСЬКОЇ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ: МЕХАНІЗМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	157
Валерія ТВЕРДОВСЬКА	ПОЛІТИЧНІ ТА ШЛЮБНІ ЗВ'ЯЗКИ ПЕРІОДУ КИЇВСЬКОЇ РУСІ.....	159
Талла ЧАЙКОВСЬКА, Богдан ВИБОРНИЙ	КУЛЬТУРНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ.....	161
Дмитро ЧОЛАК	НАСЛІДКИ ГОЛОДОМОРУ ДЛЯ САМОУСВІДОМЛЕННЯ УКРАЇНЦІВ.....	163
Вікторія ДІДЕНКО	БУЛІНГ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ (на матеріалах соціологічного дослідження).....	165
Вячеслав ФІЛІПЧУК	ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ІНТЕРКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ.....	168
Віолета СВІТЛИЦЬКА	ЕТИМОЛОГІЯ ТА ДОФІЛОСОФСЬКЕ РОЗУМІННЯ ФЕНОМЕНУ «ЖІНКА».....	170
Mykola KICHKA	PROFESSIONAL TRAINING PECULIARITIES OF SPECIALISTS IN THE ECONOMIC DOMAIN.....	173

Дарвін, аналізуючи механізм природного відбору, стверджує, що особини, які мають певні переваги в умовах існування, більш схильні до виживання і передачі своїх генетичних характеристик наступним поколінням. У такому контексті походження людини не є винятковим чи дивом, а є результатом складного, тривалого і закономірного процесу адаптації, де випадкові мутації й природний відбір відіграють вирішальну роль.

Перше, що варто зазначити, – це численні наукові докази на підтримку еволюційної теорії. Виявлені рештки, що виявлені антропологами, підтверджують існування різних видів приматів, які, ймовірно, були попередниками людини. Відмітні анатомічні зміни, такі як розвиток мозку та прямохідність, можуть бути простежені в цих рештках. Завдяки генетичному аналізу встановлено, що ДНК людини близько на 98% схожа з ДНК шимпанзе, що підтверджує спільне походження.

Другий аспект – філософська значущість теорії еволюції. Ідеї Дарвіна не лише змінили науковий світогляд, але й стимулювали розвиток нових напрямків у філософії, зокрема, екзистенціалізму та філософії біології. Еволюційна концепція допомагає зрозуміти людську сутність як частину природного світу, що відкриває перед людством нові етичні й філософські виклики. Наприклад, якщо ми є результатом випадкового еволюційного процесу, то чи є сенс у пошуку вищого значення нашого існування? Такі питання стимулюють розвиток філософської рефлексії і формують нове бачення ролі людства у світі.

Я вважаю думки тих, хто підтримує креаціонізм, оскільки ця гіпотеза додає сенс і цінність людському життю через релігійне осмислення. Однак вважаю, що аргументи на користь еволюційної гіпотези є більш обґрунтованими та вагомими з наукової точки зору. Звісно, деякі запитання залишаються без відповідей навіть у еволюційній теорії – наприклад, питання про свідомість або про перші причини самого життя. Проте, на мій погляд, саме науковий підхід найбільш наближений до об'єктивного розуміння реальності, навіть якщо не всі деталі ще розгадані.

Таким чином, я обираю еволюційну гіпотезу, оскільки вважаю її найбільш достовірною та доказовою. Вона пропонує унікальний погляд на природу людини, який дозволяє досліджувати її походження і місце в світі не як особливого феномену, а як частини складного еволюційного процесу.

Анна МАРИНИЧЕВА,

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
ОПП «Переклад (перша - англійська, друга - китайська)»,

Університет Ушинського, м. Одеса, Україна

Науковий керівник: Зоя АТАМАНЮК, д.філос.н., професор кафедри
філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності,
Університет Ушинського, м. Одеса, Україна

СУТНІСТЬ ЗАКОНУ ЗАПЕРЕЧЕННЯ ЗАПЕРЕЧЕННЯ

Філософія завжди прагнула розкрити закономірності розвитку світу, суспільства та мислення. Однією з ключових концепцій діалектичної філософії є закон заперечення заперечення, що став основою для розуміння руху та еволюції явищ. Цей закон описує процес розвитку як циклічний, але водночас прогресивний рух, у якому кожний етап заперечує попередній, але зберігає його суттєві риси.

Витоки закону заперечення заперечення можна знайти в ідеях давньогрецьких мислителів, таких як Геракліт, який стверджував, що «все тече, все змінюється». Проте найбільшого розвитку ця ідея набула у німецькій класичній філософії, особливо в роботах Георга Гегеля, а пізніше була систематизована в марксистській діалектиці. Вона виникла в контексті змін у науковому та соціальному мисленні, коли пошук універсальних законів розвитку став центральним для багатьох дослідників. Закон відображає не лише абстрактні філософські принципи, а й процеси історичного, природного та соціального розвитку.

Закон заперечення заперечення пояснює розвиток як процес, що проходить через три основні етапи: тезу, антитезу і синтез. Гегель у своїй *«Науці логіки»* вказує, що будь-яка ідея (теза) породжує свою протилежність (антитезу), і їхнє протистояння завершується утворенням нової якості (синтезу). Проте синтез не просто скасовує протиріччя, а інтегрує в собі елементи попередніх етапів, створюючи новий, вищий рівень розвитку.

Наприклад, у природі цей закон можна побачити у розвитку рослини: зерно (теза) проростає, заперечуючи себе, і стає паростком (антитеза). Потім паросток виростає і приносить плоди, що містять нове зерно (синтез). Таким чином, розвиток рухається по спіралі, повертаючись до початкового стану, але на новому рівні.

У марксистській філософії цей закон став інструментом аналізу соціальних змін. Наприклад, перехід від феодалізму до капіталізму, а потім до соціалізму інтерпретується як послідовне заперечення одного суспільного ладу іншим, що зберігає досягнення попередніх етапів.

Гегель вважав, що протиріччя є рушійною силою розвитку. Це принципово важливо для розуміння не лише історії, але й мислення. Однак, на мою думку, його ідея універсального закону може бути надто абстрактною, щоб пояснювати складні соціальні чи природні процеси. Наприклад, деякі сучасні явища, такі як екологічні кризи, не завжди вписуються в схему «заперечення заперечення». Екологічне виснаження може не призвести до якісного синтезу, а до регресу.

З іншого боку, концепція циклічного розвитку дозволяє побачити зв'язок між минулим і майбутнім, уникаючи ілюзії лінійного прогресу. У цьому контексті закон допомагає усвідомити важливість врахування історичного досвіду під час створення нових моделей розвитку.

Сучасна філософія може поставити під сумнів універсальність закону заперечення заперечення, але його принципи залишаються актуальними в багатьох сферах. Наприклад, у науці перехід від класичної механіки до квантової

фізики можна розглядати як діалектичний процес, що включає заперечення попередніх парадигм, але зберігає їхню основу.

Я вважаю, що закон заперечення заперечення корисний як інструмент аналізу, але не слід його абсолютизувати. Світ набагато складніший, і розвиток може бути не лише спіралеподібним, а й хаотичним чи багатовекторним. Водночас ідея синтезу як якісного стрибка залишається актуальною для розуміння еволюції ідей, суспільства та природи.

Отже, зробивши висновки розуміємо, що закон заперечення заперечення є одним із фундаментальних принципів діалектики, який розкриває закономірності розвитку через боротьбу протиріч. Він дозволяє осмислити складні процеси змін у природі, суспільстві та мисленні. Хоча сучасні реалії часом не вписуються в його класичну схему, основні ідеї закону залишаються важливими для аналізу й розуміння світу. Уміння бачити єдність і боротьбу протилежностей допомагає не лише розвивати наукове мислення, а й шукати нові рішення у складних ситуаціях.

Аліна МІНЧЕНКО,

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти 2-го року навчання,
спеціальність 081 «Право: Кримінальна юстиція», юридичний факультет,
Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна

Науковий керівник: Світлана КИСЕЛИЦЯ, к. філос. н., доцент,
доцент кафедри філософії і суспільних наук,

Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна

СУТНІСТЬ ТА РОЛЬ ПРАГМАТИЗМУ В ЖИТТІ СУЧАСНОЇ ЛЮДИНИ

Прагматизм є важливою філософською течією, яка акцентує увагу на практичності, корисності та ефективності дій у процесі прийняття рішень. Основний принцип прагматизму полягає в тому, що цінність істини та знань визначається їхньою здатністю приносити користь у реальному житті. Тобто, прагматизм оцінює ідеї не стільки за їхньою теоретичною правильністю, скільки за її світоглядно-аксіологічною допомогою в досягненні конкретних результатів або ефективному розв'язанні нагальних проблем людини.

У житті людини прагматизм сприяє прийняттю рішень на основі практичного досвіду та реальних наслідків, а не лише абстрактних теорій чи ідеалів. Такий підхід допомагає краще пристосовуватися до змін у світі, фокусуючись на тому, що справді приносить користь і дає швидко відчутні результати. Прагматизм також спонукає людину залишатися гнучкою і відкритою до нових методів, адже саме такий підхід наголошує на важливості експериментів та перевірки знань на практиці.

Прагматизм – це філософський напрям, що об'єднує різні доктрини, методи та світоглядно-теоретичні настанови, головною особливістю якого є не єдність